

استراتژی آخر بازی

میخائیل شرشفسکی

مترجم: آلاله معظمی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

ویراستار: احسان محمداسماعیل

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

استراثری آخر بازی

فروشگاه تخصصی شطرنج

میخائیل شرفسکی

مترجم: آلاله معظمی

ویراستار: احسان محمد اسماعیل

WWW.ACHMAZSTORE.IR

انتشارات فرزین

سرشناسه: شرشفسکی، م. ا.

Shereshevsky, M. I.

عنوان و نام پدیدآور: استراتژی آخر بازی / میخائیل شرشفسکی، مترجم: آلاله معظمی، ویراستار: احسان محمداسماعیل

مشخصات نشر: تهران: فرزین، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۳۳۶ ص.، مصور، جدول

فروست: هنر، آموزش شطرنج

شابک: ۹۵۰۰۰ ر.ال ۱۷-۴۰-۳ ۵۰۱۷-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Endgame Strategy.

موضوع: شطرنج - آخر بازی

شناسه افزوده: معظمی، آلاله، ۱۳۴۰، مترجم

شناسه افزوده: محمداسماعیل، احسان، ویراستار

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۵الف۴ش/۷/ GV۱۴۵۰

رده بندی دیویی: ۷۹۲/۱۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۳۳۶۹۰

فرزین

فروشگاه تخصصی انتشارات فرزین

استراتژی آخر بازی

نویسنده: میخائیل شرشفسکی

مترجم: آلاله معظمی

ویراستار: احسان محمداسماعیل

حروف چین و صفحه آرا: الهام گمار

چاپ و صحافی: طیفنگار

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

بها: ۹۵۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-40-3

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۴۰-۳

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

دفتر مرکزی: ۶۶ ۴۸ ۴۱ ۹۰

تلفن فروشگاه: ۶۶ ۴۶ ۲۴ ۰۶

فهرست

۵	پیشگفتار ترجمه انگلیسی
۷	مقدمه مولف
۱۱	فصل ۱- اصول پایه آخر بازی
۱۵	فصل ۲- مرکز گرایی شاه
۲۷	فصل ۳- نقش پیاده ها در آخر بازی
۳۶	فصل ۴- مسئله مبادله
۶۸	فصل ۵- "عجله نکنید"
۸۹	فصل ۶- تفکر آرایش محور
۱۰۸	فصل ۷- اصل دو نقطه ضعف
۱۲۷	فصل ۸- مبارزه بر سر ابتکار عمل
۱۵۰	فصل ۹- پیشگیری از بازی متقابل حریف
۱۶۷	فصل ۱۰- جایگاه پیاده منفرد وزیر
۱۸۷	فصل ۱۱- دو فیل
۲۱۹	فصل ۱۲- اکثریت ۲-۳ پیاده ای جناح وزیر
۲۳۲	فصل ۱۳- آخر بازیهای پیچیده
۳۲۵	نمایه بازیکنان
۳۲۹	نمایه کمیت نیروهای درگیر

WWW.ACHMAZSTORE.IR

پیشگفتار ترجمه انگلیسی

کتاب استراتژی آخر بازی میخائیل شرفسکی در سال ۱۹۸۱ در اتحاد شوروی و در تیراژ ۵۰ هزار نسخه منتشر شد و به سرعت تمام نسخه ها فروش رفت. نویسنده که یکی از نیرومندترین بازیکنان بیلوروسی است، اخیراً به جرگه مرییان پیوسته است. شرفسکی برای درسهایش در آموزش آخر بازی به بازیکنان جوان، شیوه های یکی از مرییان سرآمد کشور یعنی مارک دوورتسکی را به کار بسته، که روشی دقیق از کار در آمده است.

این کتاب در بردارنده گزیده ای جالب از آخر بازیهاست. در میان مثالهای کلاسیک نقل شده، آخر بازیهایی از استادان بزرگ معاصر پیشرو و نیز بازیکنانی کمتر مشهور به چشم می خورد. هدف نویسنده در وهله نخست تشریح روند مبارزه و درک روانشناسی کنش گرانه بازیکنان است تا توجه خوانندگان را روی نقاط عطف بازی و اشتباهات شاخص متمرکز کند. این کتاب در مقام مقایسه با اکثر آثاری که در زمینه آخر بازی تألیف و به فصلهایی بر اساس نوع کمیت درگیر ماجرا تقسیم بندی شده اند، اساس کار را بر تقسیم بندی فصول کتاب به خاص ترین شیوه های بازی در آخر بازیهای گروه بندی شده گذاشته است. نام هر فصل مشخصاً، طنین غیر معمولی را دارد: "عجله نکنید"، "مسئله مبادله"، "اصل دو نقطه ضعف" و قس علیهذا. برای نسخه انگلیسی کتاب، نویسنده شماری از آخر بازیهایی که اخیراً بازی شده اند و در میان آنها آخر بازیهای برگرفته شده از رقابتهای نیرومندترین بازیکنان انگلیس نیز به چشم می خورد، به کتاب افزوده است.

به عقیده من، ارزش اصلی کتاب حاضر بر این حقیقت متکی است که در برگیرنده توصیه های مشخص و پیشنهادهایی خاص برای چگونگی بهبود بخشیدن به تکنیک آخر بازی است، امری که بازیکنان فعال گاهی اوقات در مطالعات و جستجوهای شخصی کتابهای مرجع چند جلدی آخر بازی نیز آن را نمی یابند.

آرتور یوسوف

استاد بزرگ

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه مولف

آخر بازی از دیدگاه عملگرایانه، نسبت به سایر مراحل شطرنج کمتر مورد بررسی دقیق و مناسب قرار گرفته است. ادبیات شطرنج آثار بسیار اندکی در آخر بازی دارد و اصلی ترین موارد مطرحه در این بخش کتابهای مرجعی هستند که در آنها وضعیتهای تئوریک، جدا از وضعیتهای عملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

کتاب حاضر، کوششی است برای بررسی و روشمند کردن اصول پایه مسلم و عملگرایانه که در جریان آخر بازیهای شطرنج روی می دهد.

ضرورت داشتن یک راه روشمند برای مطالعه مرحله آخر بازی اساساً آنگاه به ذهن من خطور کرد که نتیجه تجربیات معلمی خویش را در نظر گرفتم. بر کسی پوشیده نیست که بیشتر مربیان و معلمان در راه آماده سازی بازیکنان جوان، توجه حداکثر خود را به بررسی روشهای گوناگون گشایشی و ساختارهای منتج از آنها در وسط بازی معطوف می کنند و برای آخر بازی همیشه وقت بسیار اندکی باقی می ماند.

برخی مربیان نیز به شاگردان خویش، مفاهیم بسیار مقدماتی آخر بازی را آموزش می دهند و اعتقاد دارند که همراه با رشد مهارتهای بازیکن، استاد شدن در آخر بازی هم پا به پای آن پیش خواهد رفت. برخی دیگر تجزیه و تحلیلهای طولانی و پیچیده را از کتابهای مرجع به شاگردان خود نشان می دهند، با علم به اینکه می دانند احتمال تکرار چنین وضعیتهایی در یک بازی واقعی اندک است. واضح است که هر دو راه فاصله ای بس طولانی از جاده حقیقت دارند: استادی یک بازیکن، مستقیماً به اینکه او تا چه اندازه با دانش تئوریک آخر بازی آشنا باشد، وابسته نیست همانطور که متکی بر فهم او از قوانین عمومی هدایت آخر بازی هم نخواهد بود.

در سال ۱۹۷۶ من دستیار استاد بین المللی مارک دوورتسکی در جریان لیگ یک قهرمانی شوروی در مینسک شدم. دوورتسکی بازی خود را در یک وضعیت برتر با استاد بزرگ تایمانوف ثبت کرده بود. در یکی از شاخه های تجزیه و تحلیل، آخر بازی رخی با پیاده های f و h پیش می آمد. دوورتسکی به یک کتاب آخر بازی رخ مراجعه کرد و شروع به مطالعه فصل مربوطه کرد. من تعجب کردم: مگر نه اینکه

دوورنسکی کارشناسی بزرگ در آخر بازی بود. وی چنین پاسخ سوال مرا داد که آشنایی کامل با اصول پایه بازی در چنین آخر بازی‌هایی را دارد و آنها را می‌داند اما، هیچ کوششی در به خاطر سپردن تجزیه و تحلیل‌های طولانی و ملموس نکرده است. بعدها در جریان همین مسابقه ما مکرراً در مورد این سوال که چگونه باید آخر بازی را مطالعه کرد، بحث می‌کردیم. نظر دوورنسکی این بود که دانستن اصول کلاسیک برای تجزیه و تحلیل وضعیتهای پیچیده واقعی نسبت به آخر بازیهای تئوریک، ضروری است و بایستی اصول و قوانین عمومی بازی در چنین آخر بازیهای پیچیده‌ای را پیدا کرد. اما در آخر بازیهای تئوریک کافی است تا بدانید چه آخر بازیی برنده و کدام مساوی است و یک برداشت ابتدایی از طرحی را که باید بازی کنید به ذهن بسپارید.

البته هر مربی سبک و سیاق مخصوص به خود را در کار و روش آماده سازی بازیکنان دارد. اما حائز اهمیت است که خاطر نشان کنیم مارک دوورنسکی، مربی پرافتخار جمهوری فدرال روسیه تا کنون کار پرورش ۳ قهرمان جوانان جهان را بر عهده داشته است که هر سه آنها - والری چخوف، آرتور یوسوپف و سرگنی دولماتوف در آخر بازی بسیار نیرومند بوده اند.

البته نقش دانش محض را نیز در آخر بازی نباید دست کم گرفت. تصادفی نیست که نهاد تربیت بدنی و ورزش شروع به انتشار ویرایش دوم مجله‌های چند گانه بررسیهای آخر بازی توسط استاد بزرگ بوری آورباخ کرده است. با این همه در مقدمه این دوره کتابها نیز تاکید شده است که شاخص مطمئن سطح بازی یک بازیکن نیرومند، تکنیک خوب بازی وی در آخر بازیهای پیچیده است.

کتاب حاضر اصول پایه بازی در آخر بازیهای پیچیده را مورد بررسی قرار می‌دهد نظیر مرکز گرایی شاه، تفکر آرایش محور، پیشگیری و اصولی مانند "عجله نکنید" و اصل دو نقطه ضعف. اکثریت اینها با دقتی ستودنی و کوتاه و گویا در مقاله‌ای از استاد با استعداد شوروی، سرگنی ییلاینتس، که در جریان جنگ جهانی دوم کشته شد، صورت بندی شده اند و فشرده‌ای از آن را پس از مقدمه آورده ایم. همچنین

وضعیت‌های نمونه وار آخر بازی را با عناصری چون برتری دو فیل، پیاده منفرد وزیر و اکثریت 2-3 پیاده ای در جناح وزیر بررسی کرده ایم. مثالهایی چند از مسئله مبادله و راههایی برای مبارزه بر سر ابتکار عمل در آخر بازی را نیز آورده ایم. در خاتمه تعدادی از آخر بازیهای پیچیده را ذکر کرده ایم که در آنها شرح و تفسیری از اصول گوناگونی را که در فصلهای قبل از آن آورده شده است، در حیطه عمل می بینیم.

دانستن قوانین متعدد و انتخاب طرحی خاص بر مبنای این دانش، اساساً ماهیتی روانشناختی دارد. بنابراین در مثالهایی مشخص، به ویژه آنهایی که شامل مشارکت بازیکنان ییلوروس بوده است، من اهمیت خاصی به شرایط و فضای رقابتی که بازی در آن حال و هوا انجام شده، داده ام.

البته بایستی در نظر داشت که قواعدی را که ما در این کتاب خاطر نشان کرده ایم نباید به مثابه قوانین جامع و غیر قابل نقض آخر بازی به حساب آورد. شطرنج پیچیده تر از این حرف‌هاست و وجوه گوناگونی دارد. در هر وضعیت، قوانین، اصول و قاعده هایی به صورت پنهان و آشکار وجود دارد که یک بازیکن غالباً به صورت شهودی به برخی از آنها پی می برد.

هدف نویسنده بدون داشتن ادعایی مبنی بر بدست دادن پیشنهادهایی جامع، صرفاً کمک به جهت گیری بهتر بازیکن در آخر بازی است و اینکه او بتواند تصمیمهای بهتر و دقیق تری به هنگام ضرورت در بازیهای واقعی خویش بگیرد.

END GAME STRATEGY

اگر شطرنج را به سه مرحله شروع، وسط و آخر بازی تقسیم نمایم و دو فاز گذر از شروع به وسط بازی و از وسط به آخر بازی را برایش تعریف نمایم، کتاب حاضر، یکی از بهترین آثار کلاسیکی است که به بهترین شیوه ممکن مباحث گذر از وسط بازی به مرحله آخر بازی را ارائه می‌نماید.

برتری دیگر کتاب این است که توصیه‌های کاربردی و بسیار مفید آموزشی، در مرحله آخر بازی را به طور کامل در بر می‌گیرد. شایان ذکر است تعداد کتاب‌هایی که در سطح جهان توانسته باشند در این زمینه حق مطلب را ادا نمایند، به تعداد انگشتان یک دست نمی‌رسد و کتاب حاضر یکی از آنهاست. فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

فروزین

فروشگاه خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۲، تلفن: ۶۶۲۶۲۰۰۶

